

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Elementa Doctrinae De Circulis Coelestibus, Et Primo
Motu**

Peucer, Kaspar

Vitebergae, 1576

VD16 P 1990

De Planetis.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56559)

De Planetis.

P L A N E T Æ, Latine errantes & vagæ stelle vocantur, non quod vago incertoq; motu oberrent, sed quod vario ac dispari circumferantur. Progrediuntur enim & retrocedunt, occultantur & aliquandiu delitescunt, post aperunt se rursus, antecedunt & consequuntur solem, incitantur & cursus vicissim veloces inhihent, tum ne mouentur quidem, sed ad quoddam tempus velut insistant, A solis itinere in Austrum alias, alias in Boream excurrunt, & ad idem reuertuntur, exactisq; & confectis itineribus pristinos eadem lege cursus constanter repetunt. Horum septem sunt, & suis singuli ac proprijs vehuntur orbibus, & zodiacum dissimilibus spacijs temporum circumeunt.

B

Saturnus supremus Planetarum, & tardissimus, frigidus & siccus, pallidus, colore plumbeo, 30. annis cursum conficit, terra maior nonages. semel cum octava parte. Proportio enim diametri eius ad diametrum terre quadrupla est sesquialtera, quæ 9. ad 2. græce κρόν & à tempore ob tardiorem motum dicitur. Vocatur & φάινωρ.

A

Iupiter Saturno proximus, temperatus, lucidus adeo, ut & umbram gignat, præsertim cum est perigæus,

iugis, zodiacum duodecim annis circumit, terra
 maior nonages quinques & dimidia parte fere.
 Est enim proportio diametri eius ad terræ diame-
 trum quadrupla superpartiens quatuor septimas
 que 32. ad 7. Plato Ζῶα ἀπὲ τοῦ Ζῶ , à viuendo,
 est enim autor vitalis ac temperati caloris in vi-
 ventibus. Δία vero, quasi $\text{δία ὄρ Ζῶ ἀεὶ πᾶσι}$
 τίς Ζῶσι ὑπάρχει dictum putat. Sed appella-
 tiones Διὸς & Iouis verisimile est ex Iehoua He-
 breo mutilato ac corrupto in græcam & latinam
 linguam peruasisse. Vocant Iouis stellam & $\text{Φαέ-$
 τορα à splendore & fulgore. Sola enim lumina-
 ribus & Venere exceptis, umbram parit.

Mars biennij spacio zodiacum permeat, cali-
 dus & siccus, rutilus, flammeo colore, maior ter-
 ra semel & paulo plus vna tertia. Proportio enim
 diametri Martis, ad diametrum terræ, sesquise-
 sta est, que 7. ad 6. græce ἀρῆς dicitur ἀπὲ τοῦ ἀ-
 ρῆναι , id est, ab interficiendo, vel quod causa puta-
 tur esse cædium & tumultuum male constitutus,
 vel cum præsideat Θυμικῶ , quod efficit Φοβη-
 τικῶς φύσας . Vocatur & πυροεις , vel a rutilante atq;
 pyneo colore, vel ab effectu quod incendit, vrit ac
 desiccatur.

Sal medium inter Planetas locum obtinet, totus
 lucidus,

♃

♄

lucidus, fons & autor lucis, motu suo in Zodiaco annua definit spatia, quæ ab ambitu Solis, nomen sortita sunt. Maior est terra, secundum Ptolemaum, centies sexagies sexies cum tribus octavis, Proportio enim diametri ad terræ dimetientem quintupla est sesquialtera, quæ 11. ad 2. sed minorem esse tribus scrupulis Copernicus apprehendit, ut sit vera proportio, quæ 1. & 27. scrupulorum ad unum. Pro tribus igitur scrupulis quæ desunt, si à triplicata solis dimetiente auferantur 36. & residuum distribuatur in triplicatam dimetientem terræ, colligetur verus excessus, quo terram solare corpus superat. Excedit autem centies sexagies bis, octava minus. Græce ἠλιος vel ἠὲ τοῦ αἰεὶ εἰλεῖν, id est à perpetua circumuolutione, vel ἠὲ τοῦ σέλατος, σ in aspirationem conuerso, id est, à splendore denominatur.

Venus, Soli proxima, frigida & humida, candida, clarior & fulgidior Ioue, annuo cum sole spacio conuertitur, eumq; tum antecedit tum subsequitur, nec ab eo matutina ultra 46. partes, 47. scrupula, Vespertina vero 47. partes 35. scrupula digreditur. Cum solem anteuerit mane φῶσφορος, ἑὼσφορος dicitur, Latine Lucifer: cum Occidentem comitatur, ἑσπερος, latine vesper & vesperugo, à venustate Veneris nomen acquisiuit.

ἡ ἀποδ' ἴτλῳ etiam græci vocant διὰ τὸ ἐκ τοῦ
 γένεσις, quod cum genitalis ipsa, fœcunda
 & prolifica sit, semina etiam rerum nascentium
 facienda & spumea, qualia sunt quæ spirituum
 terra sunt, efficiat. Minor est terra, sed de certa
 quantitate nondum constat, quidam 28. qui-
 bus 37. terræ partem esse volunt, ut sit dimetien-
 s terra proportio ad dimetientem Veneris tripla
 & quatertera, quæ est 10. ad 3.

Mercurius, varius ac versatilis naturæ, luci-
 dus, sed non candidus, Venere inferior, circa So-
 lem, ut Venus obvoluitua, tum precedens tum sub-
 sequens, ideoq; hos duos σωδρόμας, ἰσοδρό-
 μας & ὁμοδρόμας τῶν ἡλίου Plato vocat. Nec
 ab eo discedit matutinus ultra 28. partes, 37. scru-
 pula, Vespertinus 27. partes, 37. scrupula. Anno
 vertente cum Sole circumagitur. Septima pars
 terre 22. aut 22000. terræ esse censetur. Albategnius
 omnium minimam stellam Mercurij & unam 1900.
 partium terræ esse opinatur, græce σιλβωρ ἰερὸς
 ἔμας ἀπόλλων & κνκλ & dicitur.

Luna, infima omnium, zodiacum 27. diebus 7.
 horis, 43. scrupulis primis, 7. scrupulis secundis
 percurrit. Minor terra, de Ptolemæi sententia,
 F 3 tricesies

tricesies nouies, & unitate plus besse. Est enim
 diametri terræ ad Lunam proportio tripla super-
 partiens quintas, qualis 17. ad 5. Sole vero minor
 sexies millies quingenties tricesies nouies. Solis
 enim ad Lunæ dimetientem ratio octodecupla est
 superpartiens septem decimas, quæ 187. ad 10. Co-
 pernicus maiorem esse deprehendit proportionem
 diametri terræ ad diametrum Lunæ, ut sit tri-
 pla sesquialtera, quæ 7. ad 2. maior ergo terra
 erit quàm Luna quadragies ter, minus octaua
 parte, ac perinde Sol etiam Luna maior septies
 millies minus sexagesima secunda. Græce σελιών
 vel σελιωαία, quasi σελαενοαία, οὐ σελαε
 νεόντε ηὐχὴ ἐννοῦ ἔχει αἰ. Singulis enim mensibus
 à Sole digrediens velut nouo lumine hausto con-
 ceptoq; (mutatur enim & accepit lumen à Sole)
 sensim augetur, & alias atq; alias formas (quas
 φάσεις græci & οὐράματα vocant) induit, donec
 Soli ex diametro obiecta pleno orbe resulgeat, in-
 de vicissim ad Solem reuertens lumine deficiente
 paulatim senescit, ac vice versa easdem figuras ac-
 quirat, donec radios Solis subiens prorsus ex ocu-
 lis euanescat. Cum enim corpore constet partim
 raro, partim denso, solido, & opaco non equa-
 biliter radijs Solis impletur vndiquaque, sed ex
 globi medietas, quæ cœlo obuersa, Solem respicit
 collustrat.

Illustratur, altera auersa à Sole lumine destituitur
 & opaca permanet.

Ac de illuminato Hemisphærio tanta semper
 ratio cernitur, quanta nobis obuertitur. Tanta
 quoque, longiore recessu Lune à Sole, conuertitur ad
 nos, quantam basis pyramidis visionis à basi py=
 ramidis illuminationis abscindit. Illa basium sectio
 quarta quarto die mensis, cum iam à Sole remota
 Luna emicat, & hinc ad eam, id est, corniculatam
 & falcatam, seu curuatam in cornua efficit. Fit
 enim ad angulos acutos, maiori collustrati He=
 misphærij parte sursum, minore deorsum vergen=
 tes. Septimo die διχότομος vel ἡμίτομος, id est,
 dimidiata seu dimidiata, seu diuidua producit,
 quæ enim ad angulos rectos, sic dimidia lucidi he=
 misphærij pars cœlum intueatur, altera ad subie=
 ctas terras propendeat. Linea vero separans illu=
 minatam partem basis pyramidis visionis, ab ob=
 scuratæ eiusdem, videtur esse linea recta, quod ob
 maiorem distantiam sensus rotundum Lune cor=
 dum planum esse iudicat. Undecimo & μείζωντος,
 est, utrinque gibbosam & prætumidam ostendit.
 Angulus enim fit obtusus, maiores recto, &
 basis pyramidis illuminationis basim pyramidis
 visionis fere totam occupat & complectitur, exi=
 git

quo ambitu, quantus corniculatae Lunae figurae respondet, deficiente. Decimo quinto die, in uno Lunae hemisphaerio utriusque Pyramidis bases coeunt & coniunguntur, & aspectui obijciuntur nostro, ideo $\pi\alpha\nu\sigma\acute{\epsilon}\lambda\omega\sigma\upsilon$ efficiunt, ut pleno lucere orbe videatur.

Ab Oppositione marcescens rursus, die decimo nono $\alpha\mu\epsilon\iota\kappa\upsilon\rho\tau$ & contrario ordine, Vicesimo secundo $\delta\iota\chi\acute{o}\tau\omicron\mu\theta$, vicesimo sexto $\mu\lambda\omega\delta\alpha\epsilon\delta\eta\varsigma$ euadit. Tricesimo cum Sole denuo congregatur, quem congressum $\sigma\acute{\omega}\delta\omicron\upsilon$ graeci & $\nu\epsilon\omicron\mu\lambda\omega\iota\alpha\rho$, coniunctionem & coitum seu interlunium latini nominant, quo tempore nec ipsa in oculos incurrit, nec aliqua luminis eius scintilla entescit. Totum enim lucidum Hemisphaerium Soli obuersum, lumen caelo regerit, opacum nos respicit, nec tunc se mutuo bases intersecant, in diuersis constitutae Hemisphaerijs, nisi raro admodum, cum magnam Luna. $\pi\delta\acute{\alpha}\lambda\lambda\alpha\epsilon\iota\rho$ latitudinis habet, quae tamen sectio angulos conformat adeo acutos, ut neutiquam partem de illuminato Hemisphaerio sensibilem abscindat. De causis harum effigierum Lunae, demonstrationes eruditas studiosi requirant ex 4. libro opticae Vitellionis, Capitib: 74. 75. 76. 77.